

ANGREB AF SKAdegørere i Korn og RAJGRÆS i REGISTRERINGSNETTET i UGE 21

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det høje smittetryk af gulrust i hvede og tritcale har medført, at man skal være meget opmærksom på triazolreglerne. Anvend ikke for lav dosis ved meget gulrust på sprøjtetidspunktet. Der skal bekæmpes bygfluer i vårhvede.

7. registrering af angreb af svampesygdomme i vintersæd er foretaget.

Indtil vækststadium 32 (2 knæ udviklet) bedømmes sygdomsangrebene på hele planten. Fra og med vækststadium 32 bedømmes kun på de 3 øverste fuldt udviklede blade. De vejledende bekæmpelsestærskler følger også denne bedømmelsesmetode.

VINTERHVEDE

Hvedens vækst er nu ikke længere så fremskreden i forhold til normalen. Det tidligere kølige vejr med nattefrost mange steder har nedsat væksthastigheden. Se det gennemsnitlige vækststadium i hvede i registreringsnettet i de senere år i tabel 1.

Tabel 1. Vækststadier i vinterhvede i år sammenholdt med tidligere år.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
18	28	29	30	25	31	31	30	31	30	32
19	30	31	31	28	32	32	31	32	31	33
20	30	33	33	30	35	33	34	34	32	36
21	34	37	35	33	37	35	38	38	40	40
22	36	45	44	37	46	38	48	47	53	
23	41	56	50	45	55	41	62	58	66	

24	51	65	58	55	65	51	68	64	71	
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--

Gulrust: angrebene har bredt sig meget i den forløbne uge, og i mange marker ses kraftige angreb. Mest ses fortsat i Benchmark, Kalmar og Sheriff. Der er denne uge bekæmpelsesbehov i 62 procent af markerne med Benchmark (0,01-100 procent angrebne planter), 33 procent af markerne med Kalmar (0,01-100 procent angrebne planter) og 25 procent af markerne med Sheriff (0,01-90 procent angrebne planter). I KWS Zyatt og KWS Lili er der udløst bekæmpelse i 21 procent af markerne (0,01-100 procent angrebne planter) hhv. 10 procent af markerne (0,1-20 procent angrebne planter). I Elixer, Graham og Torp er også fundet enkelte svage angreb (1-2 procent angrebne planter). I Informer er fundet angreb i en enkelt mark (5 procent angrebne planter) ved Søndersø på Fyn.

Udbredelsen af gulrust varierer fra landsdel til landsdel, og i de værst ramte områder ses større eller mindre gule områder i en del hvedemarker. Det er nu vigtigt i modtagelige sorter ikke at have mere end maks. 14 dage mellem behandlingerne og ikke anvende for lave doser i marker med mere udbredte angreb på sprøjtetidspunktet.

Tilfælde af kraftige angreb er fundet i de fleste landsdele, men mest gulrust er rapporteret fra den østlige del af Syddjylland og Østjylland/Samsø og mindst fra Vestjylland.

Det er nu uoverkommeligt at opremse områder med angreb, men meldinger fra områder uden angreb tidligere eller angreb i andre sorter modtages fortsat gerne.

I den forløbne uge er meldt om angreb i 3 marker på Mors i Benchmark og Kalmar (2 marker) samt i en mark med Sheriff på Salling. Ved Lemvig er meldt om gulrust i en mark med Kalmar og Sheriff. Fra Bornholm berettes om en del tilfælde i Benchmark og Sheriff (Kalmar dyrkes næsten ikke).

Kraftige gulrustangreb skyldes, at effekten af sidste sprøjtning er ebbet ud tidligere end forventet eller at den anvendte dosis har været for lav i forhold til angrebsstyrken på sprøjtetidspunktet eller at marken ikke er svampesprøjtet.

Effekten af en behandling holder sig ved højt smittetryk ikke mere end 14 dage. Effekten af en behandling er bedst, før der er synlige angreb eller hvis der kun er meget svage angreb. Er der kraftige angreb på sprøjtetidspunktet, er det sværere at få god effekt, og dosis skal øges. Hvis der 3-4 dage efter behandling stadig ses meget aktivt gulrust skal der behandles igen. Bekæmpet gulrust viser sig som områder med gult "udslæt" uden sporer eller der ses sporer, som er falmet i farven.

Vær også opmærksom på evt. gulrustangreb i vårhvede især i efterårssåede marker. Se foto nedenfor.

Gulrust trives bedst ved dug om natten og en nattemperatur på 5-10°C samt 15-25°C om dagen. Som det fremgår, trives gulrust også godt ved lavere temperaturer.

Aarhus Universitet oplyser, at sorter som Benchmark, Sheriff og Kalmar er modtagelige overfor allerede kendte racer af gulrust i Danmark. Det kan ikke udelukkes, at de ekstraordinært stærke angreb i nogle marker og sorter skyldes nye smitteracer. Dette bliver p.t. undersøgt i et stort

europæisk samarbejdsprojekt, RustWatch, som ledes af Aarhus Universitet, Flakkebjerg.

Brunrust: Der er ikke registreret angreb af brunrust i registreringsnettet. Fra praksis er modtaget enkelte meldinger om mere udbredte angreb på de nedre blade.

Meldug: angrebene er overvejende svage, men der er udløst meldugbekæmpelse i 3 procent af observationerne. Mest er fundet i Torp, Kalmar og Elixer. Meldug anbefales kun bekæmpet til lige før begyndende skridning og ved over 25 procent angrebne planter.

Septoria: fra vækststadium 32 optælles antal dage med nedbør med henblik på bekæmpelse af Septoria. 10 dage efter sprøjtning optæles antal dage med nedbør igen. I modtagelige sorter udløser 4 dage med nedbør (over 1 mm) en Septoriabekæmpelse. I mindre modtagelige sorter (Sheriff, Informer) udløser 5 dage med nedbør optalt fra vækststadium 37 (fanebladet synligt) en bekæmpelse. I alle sorter udløses også en bekæmpelse, hvis mere end 10 procent af planterne har angreb på 3. øverste blad i vækststadium 45-59. I CropManager.dk kan man også følge risikoperioder for Septoria. Her vises på markniveau antal sammen-hængende timer med bladfugt (over 85 procent relativ fugtighed eller over 0,2 mm nedbør pr. time). Læs nærmere om [Nyt beslutningsstøtteværktøj til Septoriabekæmpelse](#).

Der er udløst Septoriabekæmpelse i mange marker. Mindst Septoria er fundet i Informer.

Bekæmpelse: gulrust og/eller Septoria har udløst bekæmpelse i mange marker. Fra vækststadium 37-39 anbefales SDHI-holdige løsninger. Der kan i marker uden problemer med gulrust anvendes 0,45-0,75 l Viverda + 0,5-0,75 l Ultimate S, 0,45-0,75 l Bell, 0,3-0,5 l Bell + 0,15-0,2 l Comet Pro eller 0,4-0,5 l Propulse + 0,25 l Orius, hvor de førstnævnte tre løsninger har bedst effekt mod rust. De højeste doser anbefales kun ved et usædvanligt højt smittetryk af Septoria. I mange marker er der dog kraftigere angreb af gulrust også i sprøjtede marker, og her skal dosis øges, og der må kun være maks. 14 dage mellem behandlinger. Hvis der er planlagt omkring 0,6 l Viverda/Bell (begge midler har 5 stjerner mod gulrust i effektskema) mod Septoria vil det også have god effekt mod gulrust, men ved "katastrofesprøjtninger" kan dosis øges til 0,7 l eller der kan i stedet tilsættes 0,2 l Orius (4,5 stjerner i effektskema mod gulrust). Hvis der i stedet er planlagt omkring 0,4-0,5 l Propulse (3 stjerner) blandet med et rustmiddel, anbefales tilsætning af 0,5 l Orius, hvis der er udbredte rustangreb på sprøjtetidspunktet. Bruges der Prosaro, kan dette også tilsættes med 0,5 l. Ved tilsætning af Orius hhv. Prosaro kan dosis af Propulse reduceres lidt. Løsninger med Viverda og Bell foretrækkes i rustmodtagelige sorter fremfor løsninger med Propulse pga en bedre rusteffekt.

Vær i år meget opmærksom på triazolreglerne. Tilsætning af Orius tæller meget i regnskabet. Orius etiketten er lidt uklar, men Orius må godt anvendes flere gange i split i korn om foråret.

Det gennemsnitlige vækststadium er 40 (fanebladet fuldt udviklet), mens de længst udviklede marker er i vækststadium 45 (fanebladets bladskede opsvulmet).

Billede 1. Kraftige angreb af gulrust fotograferet 19. maj 2019. Dette er desværre ikke et sjældent syn i år i en del områder.

Billede 2. Nærbillede af billede 1.

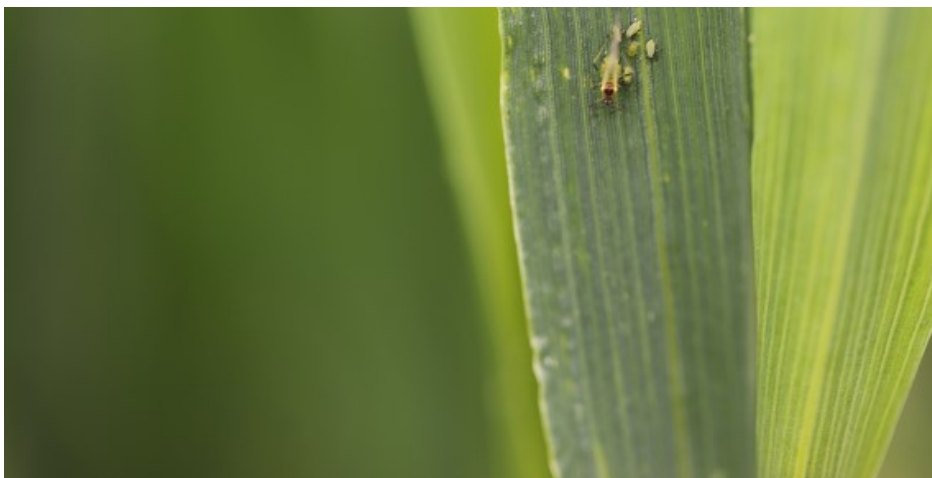

Billede 3. Nærbillede af billede 1.

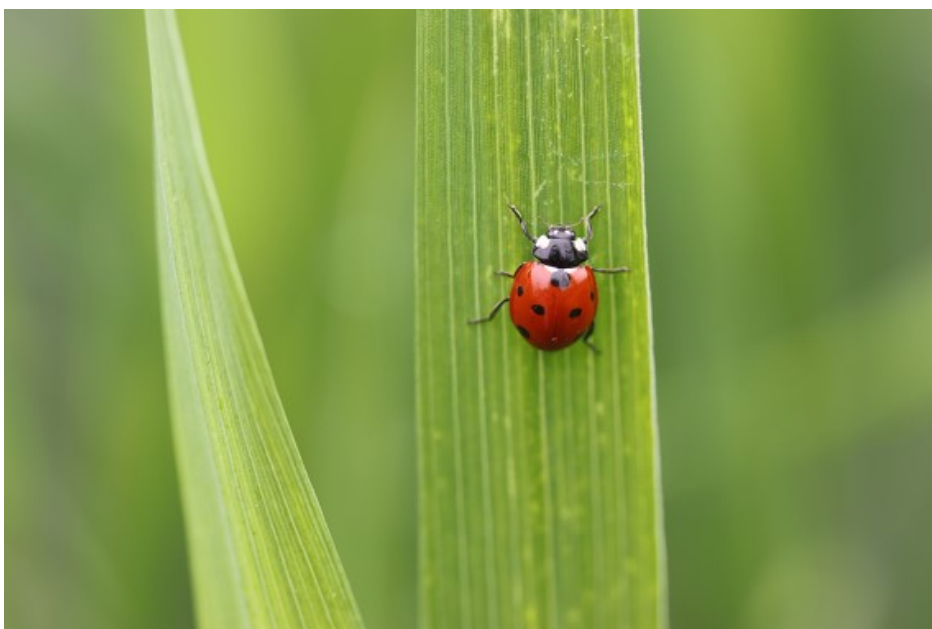

Billede 4. Kraftige angreb af gulrust i Cornetto vårhvede sået primo november og fotograferet 15. maj 2019 af Morten Mortensen, Landbrugsrådgivning Syd.

Billede 5. Kornbladlus i hvede med afkom fotograferet 19. maj 2019. Flere har meldt om begyndende angreb af bladlus, men ikke over bekæmpelsestærsklen.

Billede 6. Flere har meldt om, at der i år ses iøjnefaldende mange mariehøns i markerne. Mariehøns kan æde mange bladlus.

Billede 7. Zigzag striber på hvedeblad efter frostpåvirkning tidligere fotograferet 19. maj 2019.

VINTERBYG

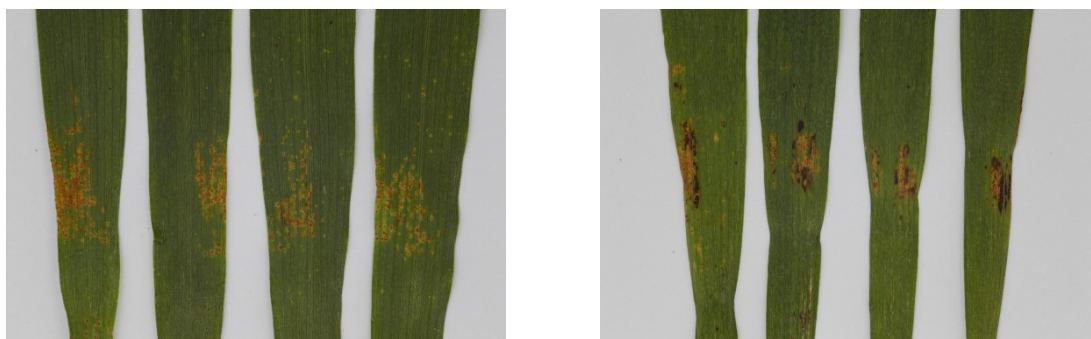
Bygrust er fortsat mest udbredt, og relativ kraftige angreb er fundet i mange marker. Mest er fortsat fundet i KWS Kosmos, SY Galileo og KWS Meridian, og mindst er fundet i Frigg.

I registreringsnettet er pt. udløst bekæmpelse i 50 procent af de ubehandlede observationer. Bygrust bekæmpes i modtagelige sorter i vækststadium 31-65 (1 knæ udviklet til under blomstring) ved over 10 procent angrebne planter.

Skoldplet er næstmest udbredt, og mest ses fortsat i Frigg.

Til svampebekæmpelse omkring skridning kan f.eks. anvendes 0,3-0,4 l Propulse + 0,25 l Orius/Comet Pro. Ved kraftigere angreb af bygrust hæves dosis af Orius/Comet Pro. Vær opmærksom på midlernes sprøjtefrist, som i vinterbyg er vækststadium 59 (Comet Pro), vækststadium 61 (Propulse) og vækststadium 69 (Orius).

Det gennemsnitlige vækststadium er 61 (begyndende blomstring), mens de længst udviklede marker er afblomstrede. Evt. svampebekæmpelse skal derfor til at afsluttes.

Billede 8. Bygrust i vinterbyg fotograferet 16. maj 2019 af Lise Nistrup Jørgensen, Aarhus Universitet. Til venstre ubehandlet og til højre efter svampebehandling. Der ses til tider mørke områder efter bekæmpelse af bygrust.

TRITICALE

Gulrust breder sig stadig, og der er udløst gulrustbekæmpelse i 65 procent af observationerne. Angreb er fundet i alle sorter i registreringsnettet og mindst i Brehat.

Brunrust er fundet med svage angreb i to marker (0,1-1 procent angrebne planter).

Der er udløst meldugbekæmpelse i 18 procent af de ubehandlede marker. Meldug bekæmpes i modtagelige sorter indtil omkring blomstring ved over 50-75 procent angrebne planter.

Til bekæmpelse af gulrust kan f.eks. anvendes 0,3 l Orius, hvor dosis øges ved udbredte angreb i marken. Orius har også effekt på meldug. Svampebekæmpelse i tritcale er aktuel til omkring blomstring.

Vær meget opmærksom på triazolreglerne. Anvendes der kun Orius til svampebekæmpelse, kan der samlet anvendes op til 1,25 l Orius pr. vækstsæson. Effekten af en behandling holder sig ved højt smittetryk maks. 2 uger.

Det gennemsnitlige vækststadium er 54 (under skridning), mens de længst udviklede marker er gennemskredne.

RUG

Rugen er nu så fremskreden i udviklingen, at der kun skal holdes øje med evt. brunrust. Brunrust har bredt sig i den forløbne uge og er fundet i ca. 40 procent af observationerne (0,1-100 procent angrebne planter).

Fra vækststadium 32 bedømmes kun på de 3 øverste fuldt udviklede blade, så brunrust på blad 4 og 5 medtælles ikke.

Brunrust bekæmpes i modtagelige sorter ved over 10 procent angrebne planter i vækststadium 32-69 (2 knæ udviklet til afsluttet blomstring).

Der er udløst bekæmpelse i ca. 10 procent af observationerne.

Brunrust udvikler sig om foråret langsommere end gulrust og bygrust, da brunrust trives bedst ved lidt højere temperaturer.

Til bekæmpelse omkring skridning har Prosaro klaret sig godt. Der kan ved svage rustangreb anvendes omkring 0,35 l.

Det gennemsnitlige vækststadium er 59 (gennemskredet).

Se data på nedenstående links:

- [Vinterhvede](#)
- [Vinterbyg](#)
- [Triticale](#)
- [Rug](#)

VÅRBYG

2. registrering er foretaget

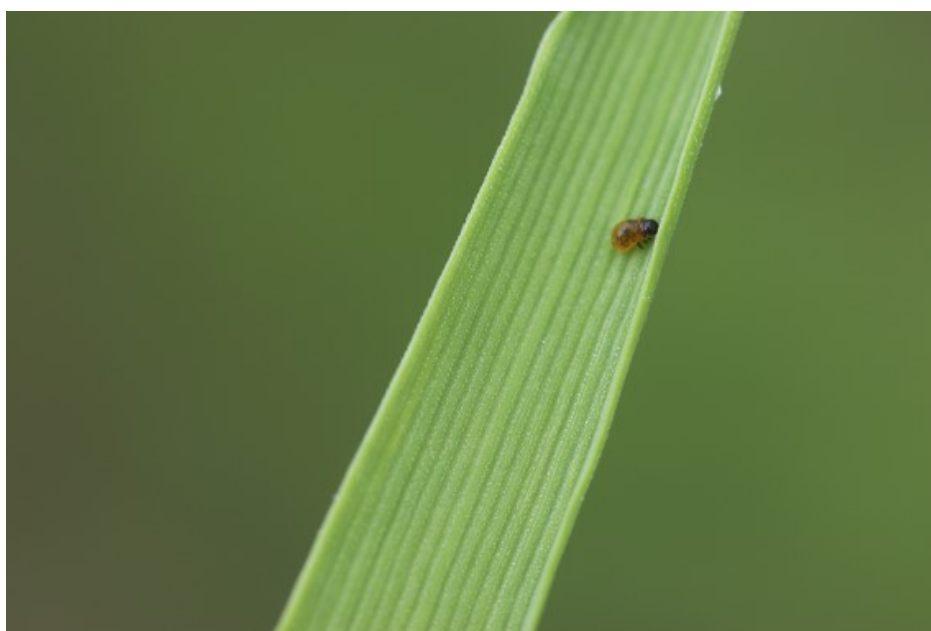
Der er fundet svage angreb af bygrust (1 procent angrebne planter) i ca. 5 procent af observationerne. Bygrust bekæmpes i modtagelige sorter fra vækststadium 30 ved over 10 procent angrebne planter.

Der er også fundet skoldplet i nogle marker (1-70 procent angrebne planter).

Det gennemsnitlige vækststadie er 28 (buskning), mens de længst udviklede marker er i vækststadie 31-32 (1-2 knæ udviklet).

HAVRE

De første få registreringer er foretaget, og der er ikke konstateret angreb af svampesygdomme. Det gennemsnitlige vækststadie er 29 (buskning).

Billede 9. Nyklækket kornbladbillelarve fotograferet 19. maj 2019.

Se data på nedenstående link:

- [Vårbyg](#)
- [Havre](#)

BYGFLUER I VÅRHVEDE OG VÅRBYG

2. registrering af bygfluer på gule limplader og i fangbakker er foretaget. Der registreres to gange om ugen.

Der er nu begyndende flyvning af den nye generation bygfluer i hele landet.

I vårhvede er der fundet bygfluer på 5 af 12 lokaliteter med op til 440 bygfluer pr. limplade ved Nimtofte på Djursland (se foto nedenfor). I denne mark ligger også et forsøg med bekæmpelse af bygfluer. På 3 lokaliteter er fundet i gennemsnit omkring 20 bygfluer på limpladerne.

I vårbyg er der kun fundet bygfluer på limpladerne på 4 af 18 lokaliteter og kun 1-2 bygfluer i gennemsnit pr. limplade.

Der fanges både i vårhvede og vårbyg færre bygfluer i fangbakkerne end på limpladerne.

Da der i 2018 var udbredte angreb af bygfluens larve i vårhvede, anbefales bekæmpelse nu i vårhvede med 0,15 kg/ha Karate. Midlet har en mindre anvendelse til brug i vårhvede og vårbyg og må anvendes op til 3 gange. Der skal være mindst 2 uger mellem behandlingerne. Gentagen bekæmpelse anbefales efter 14 dage. Sentsåede marker skades mest, men bekæmpelse anbefales i alle forårssåede vårhvedemarker på nuværende tidspunkt.

Efterårssåede vårhvedemarker kan også angribes, men skadevirkningen er mindre grundet et mere fremskredent udviklingstrin.

I vårbyg er der ingen erfaringer med bekæmpelsesbehov. I de seneste år har der ikke været angreb i vårbyg, men vårbyg er modtagelig for angreb. Observeres der mange bygfluer i vårbygmarker, anbefales også bekæmpelse i disse marker. Der kan ikke angives et konkret antal bygfluer, der udløser en bekæmpelse.

Billede 10. Ved Nimtofte blev fundet i gennemsnit 440 bygfluer pr. limplade i en vårhvedemark. Her en af limpladerne fotograferet 20. maj 2019 af Erik Silkjær Pedersen, Djursland Landboforening.

HVEDEGALMYG

3. registrering er foretaget.

Forekomsten af hvedegalmyg følges via feromonfælder i ca. 65 vinterhvedemarker i

planteavlskonsulenternes registreringsnet. Feromonfælderne bliver sat op i markerne senest i vækststadium 37 (fanebladet synligt) og aflæses to gange om ugen. Når fælderne sættes op, noteres et 0, så det efterfølgende kan vurderes, over hvor mange dage evt. hvedegalmyg er fanget.

Der er pt. ikke fanget hvedegalmyg eller kun fanget få hvedegalmyg.

Fra England angives en bekæmpelsestærskel på 120 hvedegalmyg pr. fælde pr. dag, såfremt hveden samtidig er modtagelig, dvs. er i vækststadium 43-61 (svulmning af fanebladets bladskede til begyndende blomstring). Ved fangst af over 30 hvedegalmyg pr. dag er der også en risiko, men det er usikkert, om bekæmpelse er rentabel. Tidlige angreb er mest tabsvoldende.

Af de pt. dyrkede sorter er kun Sheriff og Kalmar resistente mod den orange-gule hvedegalmyg, og bekæmpelse er ikke aktuel i disse sorter. Følgende nye sorter er også resistente: LG Skyscraper, KWS Firefly og RGT Universe.

Galmyggene har de bedste betingelser for at komme op ad jorden, hvis jorden er fugtig op til skridningen. De har de bedste betingelser for æglægning i hveden, hvis det er vindstille og lunt vejr ("grill-vejr") omkring skridning. Aktiviteten er størst om aftenen, hvor lysstyrken falder.

Se data på nedenstående links:

- [Bygfluier, vårbyg](#)
- [Bygfluier, vårhvede](#)
- [Hvedegalmyg](#)

ALM. RAJGRÆS

6. registrering af svampeangreb er foretaget.

Der er meget kronrust. Angreb er fundet i ca. 80 procent af de ubehandlede marker, og der er denne uge udløst bekæmpelse i 60 procent af de ubehandlede marker.

Kronrust anbefales bekæmpet ved 0,1 procent dækning (få pustler pr. plante) til vækststadium 69 (afsluttet blomstring). Fra omkring begyndende skridning anbefales omkring 0,45 l Bell, 0,3 Bell + 0,15 l Comet Pro eller 0,45 l Viverda + 0,5 l Ultimate S til bekæmpelse af kronrust. Øg dosis ved kraftigere angreb. Ved en tidligere bekæmpelse er anbefalet 0,4 l Orius.

Det gennemsnitlige vækststadium er 48 (tæt på begyndende skridning), mens de længst udviklede marker er under skridning.

Se data på nedenstående link:

- [Alm. rajgræs](#)

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.

